

Η ΣΙΔΕΡΗ ΜΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013 - ΙΛΛΥΡΙΑΣ 6-10, 113 63 ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ.: 210 88.31.766, ΦΥΛΛΟ 71°

Αγκαλιάστε την Αδελφότητα!

Στις 6 του Απριλίου θα συμπληρωθούν 56 χρόνια από το Κυριακάτικο βράδυ του 1958, που λιγοστοί Σιδερίτες της Αθήνας, αποφάσισαν να ιδρύσουν την Αδελφότητά μας. Την Αδελφότητα των εν Αθήναις Σιδεριτών. Οι Σιδερίτες φεύγαν από παλιά στην ξενιτιά. Στην Πόλη και στην Αμερική παλιότερα επί τουρκοκρατίας και μετά την απελευθέρωση στην Αθήνα. Λίγοι έπαιρναν την οικογένεια μαζί. Μετά τον πόλεμο όμως και πολλοί κυνηγημένοι μαζεύτηκαν στην πρωτεύουσα. Η Αδελφότητα ξεκίνησε πριν ιδρυθεί. Η αλληλεγγύη και η αλληλοβοήθεια για κάθε καινούργιο που άφηνε το χωριό για να βρει δουλειά στη μεγαλούπολη ήταν κανόνας. Αλλά έπρεπε να φτιάξουμε και οργανωμένα το Σύλλογό μας για να υπάρχει μεγαλύτερο μόνιασμα και αποδοτικότητα.

Πέρασε πάνω από μισός αιώνας, χρόνια πολλά να το σκεφτείς, και η Αδελφότητά μας παραμένει ζωντανή και δυναμική. Χρειάζεται όμως την παρουσία και συμβολή όλων των χωριανών για να προκόψει και να βοηθήσει ακόμα περισσότερο τους Σιδερίτες και τη Σίδηρη. Αν πριν από κοντά 60 χρόνια είχαμε ανάγκη από αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια, σήμερα το έχουμε πολύ περισσότερο και ανάγκη και υποχρέωση. Κανένας μόνος του δεν πρέπει να νιώθει!

Στα χρόνια αυτά η Αδελφότητά μας βοήθησε να κρατηθεί ζωντανή η επαφή των απόδημων Σιδεριτών με το χωριό, ιδιαίτερα σε δύσκολους καιρούς όταν η επικοινωνία ήταν δυσχερής. Ας θυμησούμε τις Πασχαλιές

εκδρομές όταν τα πούλμαν της Αδελφότητας έφταναν στο Γκαλμπάκι γεμάτα με τις οικογένειες των «Αθηναίων» και αγάλια - αγάλια ανέβαιναν τον ανήφορο στο «Μελίσι», με πόση ανυπομονησία και λαχτάρα καρτέραγαν οι χωριανοί!

Ας θυμηθούμε πόσα σοκάκια φιάχτηκαν, πόσοι τοίχοι ανασκώθηκαν με την όλο αυταπάρνηση προσφορά (καμιά φορά και από το υστέρημα) των ξενιτεμένων μας!

Ας θυμηθούμε τους χορούς, το κράτημα της παράδοσής μας, την μεταλαμπάδευση στους μικρότερους των ηθών και των εθίμων μας.

Στα πενήντα έξι χρόνια η πορεία της Αδελφότητας δεν ήταν πάντα ρόδινη και εύκολη. Τις εύφορες στιγμές, ακολουθούσαν πολλές φορές «νεκρές» περιόδους βέβαια, αλλά η Αδελφότητά μας, η ένωση όλων των χωριανών δηλαδή, δεν «νέκρωνε» αλλά ξανά ζωντάνευε και έδενε τους Σιδερίτες.

Σήμερα λοιπόν, οι Σιδερίτες έχουμε και υποχρέωση και μπορούμε πιο εύκολα απ' ό,τι πριν από 56 χρόνια να είμαστε παρόντες, και για το χωριό μας, και για τα παιδιά μας, και για την παράδοσή μας. Έχουμε τώρα πια και την εφημερίδα μας. Έχουμε το site της Αδελφότητας. Ένα σημαντικό μέσο επικοινωνίας και επαφής που δεν υπήρχε παλιά και σήμερα αποτελεί μεγάλο στοιχείο για τη σύνδεση των δεσμών μας όπου και αν βρισκόμαστε.

ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΗΝ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΟΙ ΣΙΔΕΡΙΤΕΣ ΚΑΙ ΜΑΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΥΤΗ!

ΦΩΤΟ-ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Μια καλοκαιριάτικη Αυγουσιτιάτικη μέρα, οι «μεγάλοι» τότε του χωριού, στην αξιέπαινη προσπάθειά τους να μάθουν στα νεαρά παιδιά τα τοπωνύμια της Σίδηρης πραγματοποιήσαν μία από τις πολλές εκδρομούλες τους. Διακρίνονται από αριστερά: Γιώργος Κολιούσης, Γιάννης Κιουβρέκης, Βαγγέλης Δήμου, Δημήτρης Φιστικλής, Αλεξάνδρα Φισκική, Γιώργος Δήμου και Γιάννης Μακρυδήμας. Αριστερά όρθιος πίσω ο Πίπης Πάντος και δεξιά καθήμενος ο Γάκης Σπυριδής.

Ήταν Πάσχα του 1969 και εμείς νέοι χαρούμενοι, γεμάτοι αισιοδοξία, πίσω από το ιερό της Παναΐγας. Διακρίνονται: Φωτούλα Σωτηρίου, Αλίκη Κολιούση, Φρόσω Τσιούλη, Θανασούλα Τσιούλη, Κική Τσάτσα, Τάκης Κύρκος και Τάκης Τσιούλης. Καθιστός ο Βαγγέλης Τσάτσας. Όμορφα αξέχαστα χρόνια!

Για να γνωρίζουμε το χωριό μας

Η φρουκτωρία της Σίδηρης από την καμέρα του πρόναου της Παναΐγας...

... και από κοντά.

Οι φρουκτωρίες ήταν μια σειρά από ψηλούς πύργους πάνω στα βουνά, που επικοινωνούσαν μεταξύ τους με τη χρήση πυρσών (φρουκτός=πυρσός και ώρα = φροντίδα).

Το βουνό που φαίνεται πίσω είναι η Ντούλκα.

(οι φωτογραφίες και το σχόλιο είναι από τον Ιστότοπο του Μιχάλη Πασιάκου labastia.blogspot.gr)

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΩΝΤΑΣ ΤΟ 2013 ΚΑΙ ΚΑΛΩΣΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ 2014

Φορτωμένοι με μια ακόμη χρονιά στις πλάτες μας, όπως όλοι, κι εμείς οι Σιδερίτες όπου γης, ξεπροβοδίσαμε τον παλιό τον χρόνο το 2013 κι υποδεχθήκαμε τον καινούργιο το 2014 με αισιοδοξία, ελπίδα κι ευχές, να είναι για όλον τον κόσμο χαρούμενος και ευτυχισμένος.

Ο χρόνος που πέρασε, κατά κοινή ομολογία, από λάθη που έγιναν κυρίως από αυτούς που μας κυβέρνησαν τον τελευταίο καιρό, υπήρξε για την πατρίδα μας και τους Έλληνες από τους πιο δύσκολους κι άφησε όχι καλές αναμνήσεις γενικά στο πέρασμά του. Όμως εδώ στη Σίδηρη, παρά τη μεγάλη οικονομική κρίση που δέρνει προπάντων τον εργαζόμενο κόσμο, θα μπορούσαμε να πούμε πως τα καταφέραμε να σταθούμε όρθιοι σαν Σίδηρη και να πορευτούμε με αξιοπρέπεια, όποτε χρειάστηκε να δράσουμε συλλογικά.

Έτσι καταφέραμε να διατηρήσουμε τη συνοχή και την υπόσταση της Σίδηρης και των Σιδεριτών και να λειτουργήσουν ικανοποιητικά τα

θεσμικά μας όργανα -Κοινότητα, Αδελφότητα, Πολιτιστικός Σύλλογος και Εκκλησία. Σταθήκαμε όρθιοι όλες τις μεγάλες μέρες του χρόνου - Πασχαλιά, 15Αύγουστο, γιορτές της Παναΐγας, Χριστούγεννα, Θεοφάνεια κι Αποκριές. Το μαγαζί μπόρεσε κι έμεινε ανοιχτό ζωντανεύοντας με το παιδομάζωμα την πλατεία του «Φτελιά» τα περισσότερα Σαββατόβραδα και την περίοδο 20 Ιουλίου έως τέλη Αυγούστου. Και στο Λάμπροβο της Παραμυθιάς πήγαμε συλλογικά και τα «μπόλια» μας, συνοδευμένα με τσίπουρο και κρασί άγαμε την τελευταία Κυριακή του Νοεμβρίου.

Το Πρωτοχρονιάτικο βράδυ ο καινούργιος χρόνος βρήκε τη Σίδηρη με κλεισμένο τ' «Αργαστήρι» της. Όμως κάποιιο λιγοστοί, ονόματα δεν λέμε, οι οποίοι δεν εννοούν να ξεκοπούν απ' τα παλιά, υποδέχθηκαν το 2014 γύρω από κάποιο αναμμένο τζάκι παίζοντας το προσφιές στους Σιδερίτες τυχερό Πρωτοχρονιάτικο παιχνίδι το «τριάντα ένα», κουτσοπίνοντας και κόβοντας

την πατροπαράδοτη κοφτόπιτα-βασιλόπιτα.

Το πρωί του Αϊ-Βασιλείου μετά την εκκλησία πάλι λιγοστοί, κατά το έθιμο, βρεθήκαμε για «Χρόνια πολλά» στο σπίτι του Γιώργου Τσάτσα, που το άνοιξε αυτή τη μέρα, αν και μονάχος του, για να γιορτάσει την ονομαστική γιορτή του γιου του Βασίλη, αλλά και των δυο ανιψιών του, παιδιών τ' Αηδόνη και του Γιάννη κι εγγονών τ' αξέχαστου Βασίλ' Τσάτσα.

Με την ίδια διάθεση ας συνεχίσουμε να πορευόμαστε και το νέο έτος κι ας βάλουμε τα δυνατά μας να σταθούμε όρθιοι παλεύοντας και αλληλοστηριζόμενοι στα δύσκολα περάσματα. Όλοι αντάμα και με τη βοήθεια του Αϊ-Γιάννη και τη δική μας προσπάθεια, θα τα καταφέρουμε να είναι και τούτη η χρονιά χαρούμενη κι ευτυχισμένοι. Ας μην το βάλουμε κάτω! Όλοι μαζί μπορούμε!...

ΤΑΚΗΣ ΣΤΡΑΒΕΛΗΣ

Οι μαθητές

του Δημοτικού Σχολείου

Σίδηρης γύρω

απ' το στολισμένο

φυσικό Χριστουγεννιάτικο

δένδρο στις αρχές

της δεκαετίας του '60

με τα δώρα στα χέρια τους,

προσφορά των ξενιτεμένων

Σιδεριτών στην Αμερική

αιμνηστων Λάκη Τσιούλη και

Κωσταντή Πασχάλη.

Ο αξέχαστος Λάζος Φίλιος, ένας απ' τους σπουδαιούς Σιδερίτες γλεντζέδες και χορευταράδες, μαζί με τους αλησμόνητους Κώστα Σωτηρίου (Κόνα), Μήτση Κασιίκη και το Δάσκαλο, ο οποίος το παλεύει ακόμη για να στέκεται ορθός, ένα Πασχαλιάτικο απόγευμα μετά τον εκκλησιασμό στις αρχές της δεκαετίας 1960 πασχίζουν να σταφνίσουν το χορό για το απογευματινό Πασχαλινο μας γλέντι στην πλατεία του θρυλικού «Φτελιά» της Σίδηρης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ- ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΩΝ ΜΑΣ

ΓΕΝΗΣΕΙΣ

- Στις 28 Σεπτεμβρίου 2013, σε κλινική των Ιωαννίνων, ο **Νίκος Μπένος** και η **Μαρία Γεωργιάδου**, κόρη του Νίκου και της Φρόσως Γεωργιάδου, το γένος Τσιούλη, απέκτησαν το πρώτο τους παιδί, το όμορφο κοριτσάκι τους.

- Πολλές φορές υπάρχουν γεγονότα, τα οποία από αστοχία δεν αναγράφονται στις ειδήσεις (κοινωνικά) της εφημερίδας μας. Ένα τέτοιο γεγονός είναι και η γέννηση σε κλινική των Ιωαννίνων της κόρης της **Μαρίας** και του **Τάσιου Φίλιου** γιου του Σπύρου και της Κάλως Φίλιου.

- Ο **Κωνσταντίνος** και η **Παναγιώτα Έξαρχου**, παιδιά του Παναγιώτη και εγγόνια των αθλησμώνων Θεμιστοκλή (Δάσκαλου) και της Βάσιως, στις 24 Οκτωβρίου 2013 απέκτησαν σε κλινική των Ιωαννίνων το πρώτο τους παιδί, ένα χαριτωμένο αγοράκι.

- Στις αρχές Νοεμβρίου 2013 ο **Εβενό Τιμπό**, γαλλικής καταγωγής και η **Ελευθερία (Ρίτσα)**, παιδιά του Μύρωνα και της Καλλιθέας Καλαϊντζάκη, το γένος Δονάτου και Καλλιρρόης Μουσμούνη, απέκτησαν στο Λονδίνο, όπου διαμένουν μόνιμα και δραστηριοποιούνται, ένα κοριτσάκι.

Στους ευτυχείς γονείς, παππούδες και γιαγιάδες, ευχόμαστε να ζήσουν τα νεογέννητα και σ' άλλα να χαρούνε!

ΘΑΝΑΤΟΙ

-Στις αρχές του Οκτώβρη 2013 άφησε την τελευταία του πνοή σε κλινική των Αθηνών, όπου νοσηλευόταν τον τελευταίο καιρό ο **Γιώργος Γάκης** σε ηλικία 72 ετών.

Ο αθλησμόνιος Γιώργος υπήρξε άνθρωπος δραστήριος με πολλές ικανότητες κι εξαιρετο επιχειρηματικό πνεύμα και διάθεση, χάρη στα οποία κατορθώσε να αναδειχθεί στη βιομηχανία του ενδύματος και να διαπρέψει για αρκετά χρόνια στην Αθήνα κι ολόκληρη την Ελλάδα και την Ευρώπη, τιμώντας με τη δράση του αυτή τόσο την οικογένειά του όσο και τη Σιδερή μας.

-Η **Φωτεινή Ζέρβα**, μάνα του Μιχάλη Ζέρβα, εξαίρετου γαμβρού της Σιδερης, και πεθερά της Σταυρούλας του Γιώρη και της Βίτης Ταφέκη, ολοκλήρωσε σε βαθιά γεράματα, τέλη Νοεμβρίου 2013, τον κύκλο της ζωής στο Νοσοκομείο Φιλιατών, όπου νοσηλευόταν. Η κηδεία έγινε στο χωριό της, το Χλωμό Φιλιατών, την επομένη με την παρουσία αρκετών Σιδεριτών.

- Στα μέσα του Νοεμβρίου 2013 ο **Πάυλος Τσάτσας**, γιος του Θολή Τσάτσα και της Χαρίκλειας, το γένος Βασιλή και Αλεξάνδρας Λάγγαρη, τερμάτισε σε ηλικία 77 ετών τη ζωή του στην Αθήνα, όπου και τελέσθηκε η κηδεία του.

Ο Πάυλος μαζί με τ' άλλα δύο αδέρφια του, τον Γιώργο και τον Σπύρο, ορφανεμένα από μάνα σε πολύ μικρή ηλικία στα δύσκολα κατοχικά χρόνια μεταφέρθηκαν από τον πατέρα τους στη Σιδερη, όπου και έζησαν όλη την κατοχή με πολλές δυσκολίες υπό την προστασία της γιαγιάς τους της Καλούδας· αργότερα μετά την απελευθέρωση επέστρεψε στην Αθήνα. Εκεί έγινε τυπογράφος, έφτιαξε την οικογένειά του και έζησε το υπόλοιπο της ζωής του κι όπως έλεγε δεν λησμόνησε ποτέ τη ζωή του στο χωριό καθώς και τη Σιδερίτικη καταγωγή του από το Τσατσέικο.

Στα παιδιά κι όλους τους συγγενείς και των τριών νεκρών μας εκφράζουμε τα θερμά και ειλικρινή μας συλλυπητήρια κι ευχόμαστε ο Θεός να τους αναπαύσει.

ΣΙΔΕΡΙΤΕΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΔΡΟΜΟΙ

Στον ετήσιο διεθνή Μαραθώνιο δρόμο, ο οποίος διοργανώνεται στην κλασική του διαδρομή (τύμνος Μαραθώνα – Παναθηναϊκό Στάδιο) στη μνήμη του Αγωνιστή της Δημοκρατίας Γρηγόρη Λαμπράκη εδώ και αρκετά χρόνια κι εφέτος - 2013 – πραγματοποιήθηκε στις 10 Νοεμβρίου, έλαβαν μέρος, ανάμεσα στους περίπου 11.000 δρομείς απ' όλον τον κόσμο και τέσσερις Σιδερίτες και γαμπροί της Σιδερης. Ήταν οι:

- 1) Κώστας Πάντος 2) Γιώργος Πάντος 3) Δημήτριος Λίσιος, σύζυγος της Έλενας, κόρης του Κώστα και της Κατερίνας Πάντου και 4) Παναγιώτης Δαβιδόπουλος, σύζυγος της Φωτεινής, κόρης του Μιχάλη και της Σταυρούλας Ζέρβα.

Αυτή η Σιδερίτικη παρουσία σε μια τέτοια εκδήλωση με παγκόσμια ακτινοβολία, τιμάει όχι μόνον τους δρομείς, που πήραν μέρος σε αυτή και τερμάτισαν, αλλά και όλη τη Σιδερη και τους Σιδερίτες γενικότερα. Γι' αυτό «Η ΣΙΔΕΡΗ ΜΑΣ» τους συγχαίρει όλους μαζί κι έναν-έναν χωριστά και εύχεται η αξιέπαινη και σπουδαία αυτή ενέργειά τους να βρει κι άλλους μιμητές σε παρόμοιου τύπου εκδηλώσεις. Μπράβο τους!

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

ΤΑΦΕΚΗ-ΓΚΟΓΚΟΥ ΒΑΓΓΕΛΙΩ
ΛΑΓΓΑΡΗΣ ΣΩΤΗΡΗΣ
ΒΟΥΤΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΙΟΥΒΡΕΚΗ-ΤΣΙΟΥΛΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΠΑΝΤΟΥ
ΚΟΛΙΟΥΣΗΣ ΣΩΤΗΡΗΣ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΜΑΚΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΚΡΗ ΒΙΚΗ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΠΑΝΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΝΤΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΝΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΩΤΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
ΚΑΡΑΓΚΙΟΥΡΗ ΕΙΡΗΝΗ
ΜΑΚΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΒΑΞΟΒΑΝΟΣ ΑΡΗΣ

ΚΥΡΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΟΛΙΟΥΣΗ ΕΛΛΗ
ΚΟΛΙΟΥΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΤΣΑΤΣΑΣ ΔΟΝΑΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
ΤΑΣΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΩΤΑ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΘΕΜΙΣ
ΤΣΙΟΥΛΗ ΦΡΟΣΩ
ΤΣΑΤΣΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΧΑΤΖΗ ΕΛΕΟΝΩΡΑ
ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΤΡΑΒΕΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ 938 ΕΥΡΩ

Με πρωτοβουλία της Αδελφότητας αντικαταστάθηκε το σπασμένο παράθυρο στον Ξενώνα. Το ποσό πρόσφεραν η Θανασούλα Κιουβρέκη 30 ευρώ, η Αγνή Φυσικλή 50 ευρώ, ο Λεωνίδας Κώτσης 50 ευρώ και αντί μνημοσύνου στο χρόνο του παπού και πατέρα τους Γάκη Κολιούση ο Γιώργος, η Πηνελόπη-Όλγα, η Νόπη και ο Σωτήρης Κολιούσης 100 ευρώ.

ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ EUROBANK
0026-0062-19-0102348262
IBAN-GR7502600620000190102348262

• Δόθηκαν στην κυκλοφορία δυο σημαντικά οδικά έργα στην Ήπειρο. Πρόκειται για τον κόμβο της Ιονίας Οδού στην Άρτα και το σύνολο του οδικού άξονα Καρτέρι- Πάργα. Ζητούμενο είναι πλέον να προχωρήσουν τα έργα της Ιονίας Οδού και φυσικά, να καταργηθούν τα διόδια σε όλους τους αυτοκινητόδρομους της ελληνικής επικράτειας ώστε να μπορούν οι πολίτες της χώρας να τους χρησιμοποιούν. Επίσης, μετονομάστηκε με μια σεμνή τελετή η σήραγγα Δρίσκου της Εγνατίας Οδού σε σήραγγα «Λορέντζου Μαβίλη», προς τιμήν του Επτανήσιου εθελοντή που έδωσε τη ζωή του για την ελευθερία της Ηπείρου στην περιοχή αυτή το 1912. Η πρόταση για τη μετονομασία της έγινε από τον τέως Υπουργό κύριο Βύρωνα Πολύδωρα.

• Προκειμένου να αποτραπεί ο αποκλεισμός του αυτοκινητόδρομου και ο συνεπακόλουθος εγκλωβισμός αυτοκινήτων και οδηγών για πολλές ώρες, τοποθετήθηκαν στην Εγνατία, από τη φερώνυμη εταιρεία, χιονοσφάχτες συνολικού μήκους 6,8 χιλιομέτρων στα σημεία υψηλού κινδύνου. Ως τέτοια λογίζονται εκείνα στα οποία ο δυνατός αέρας παρασύρει μεγάλες ποσότητες χιονιού στο οδόστρωμα, προκαλώντας τα λεγόμενα «ανεμοσοορία», εξαιτίας των οποίων καθλώνονται τα οχήματα, δημιουργώντας μεγάλα μπογιαλισμάτα. Οι χιονοσφάχτες είναι ειδικά σχεδιασμένα πλαστικά δίχτυα τα οποία τοποθετούνται σε μικρή απόσταση από το δρόμο επιτρέποντας τη διέλευση του ανέμου αλλά όχι του χιονιού, το οποίο συσσωρεύεται πλέον έξω από το δρόμο. Επιπλέον, κοντά στα σημεία «υψηλού κινδύνου» έχουν αποθηκευτεί ισοθερμικές κουβέρτες, τρόφιμα (κονσέρβες, σταφίδες) και νερό, ώστε να διανεμηθούν αν χρειαστεί, σε οδηγούς και επιβάτες σε περίπτωση εγκλωβισμού τους.

• Αυξήθηκαν από τις αρχές του 2013 οι επισκέπτες τόσο στον αρχαιολογικό χώρο της Δωδώνης όσο και στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Ιωαννίνων. Πρόκειται για το αποτέλεσμα συστηματικής δουλειάς που περιλαμβάνει εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκθέσεις και διαλέξεις. Παράλληλα, υπάρχει πλέον και μια ολοκληρωμένη πρόταση για τις πολιτιστικές διαδρομές στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου, η οποία συνδυάζει τον πολιτισμό και τις ανάγκες της τοπικής οικονομίας. Η τελευταία πρόταση προέκυψε από τη συνεργασία της Περιφέρειας Ηπείρου με την πολιτιστική ομάδα «Διάζωμα» του πρώην υπουργού Σταύρου Μπένου.

Η ΣΙΔΕΡΗ ΜΑΣ
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΙΔΕΡΙΤΩΝ
ΙΛΛΥΡΙΑΣ 6-10, 113 63 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 88.31.766
info@siderigr.com
ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ 6 ΕΥΡΩ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ 50ΜΔ - 30\$
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας
ΥΠΕΥΘΥΝΗ
ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΣΙΟΥΛΗ-ΚΙΟΥΒΡΕΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΣΤΡΑΒΕΛΗΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "Πέτρα"
Οικονόμου 32, 106 83 Αθήνα
Τηλ.: 210 82.33.830
ekdoseispetra@hotmail.com

Graph Tech
Κωνσταντίνος Κολιούσης
Ανδριτσάινης 17, 11142 Λαμπρινή
Τηλ.: 210-2582619, 6942 268668
Σχεδιασμός - Εκτύπωση Εντύπων
Επεξεργασία video - 3d animation
Σχεδιασμός ιστοσελίδων - φωτογραφία - Δίκτυα
websites: www.graphtech.gr
e-mail: info@graphtech.gr

ΥΠΕΡΤΑΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ
ΦΩΤΗΣ ΑΘ. ΜΑΚΡΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ ΝΕΦΡΟΛΟΓΟΣ
ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΔΕΥΤ., ΤΡΙΤΗ, ΠΕΜΠΤΗ
ΑΠΟΓ.: 6.30 - 9.00
ΧΡΥΣ. ΣΜΥΡΝΗΣ 117-119
183 45 ΜΟΣΧΑΤΟ
ΤΗΛ.: 210 4821031
ΚΙΝ.: 6946 284878

ΝΙΚΟΣ Λ. ΚΩΤΣΗΣ
ΜΑΡΜΑΡΑ-ΓΡΑΝΙΤΕΣ
ΜΝΗΜΕΙΑ - ΤΖΑΚΙΑ
ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ - ΠΕΤΡΕΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
2ο χλμ. Ν. Σελεύκεια
Σαγιάδα
Τηλ.: 26650 28724
Κιν.: 6932 928259

ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΘ. ΜΑΚΡΗ
Χειρουργός Οδοντίατρος
Χρ. Σμύρνης 117-119
183 45 Μοσχάτο
Τηλ.: 210 4836204
Κιν.: 6945 461476

ΟΠΤΙΚΑ ΦΑΚΟΙ ΕΠΑΦΗΣ ΦΥΣΤΙΚΛΗ
Κατάστημα 1ο
Φανερωμένης 5
Τηλ.: 210 6540255
Κατάστημα 2ο
Μεσογείων 232
4η Στάση Χολαργού
Τηλ.: 210 6515651

ΕΘΝΙΚΗ Η ΠΡΩΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΤΣΑΤΣΑ Ασφαλιστικός Πράκτωρ
ΑΕΕΓΑ "Η ΕΘΝΙΚΗ" - ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΩΝ 77, ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΗΛ.: 210 6019020, ΤΗΛ. FAX: 210 6007649, ΚΙΝ.: 6977 212982

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠ' ΤΑ ΠΑΛΙΑ Η Αγροτολέσχη της Σίδερης

Στα τέλη της δεκαετίας του 1950 και συγκεκριμένα κατά τα έτη 1957 με 1959, όταν πρόεδρος και αντιπρόεδρος της Κοινότητας ήταν αντίστοιχα οι αείμνηστοι Θεόδωρος Τσάτσας και Σταύρος Παπασταύρος, οι οποίοι διακρίνονταν για τη δραστηριότητά τους, εδώ στη Σίδηρη λειτούργησε μία Αγροτολέσχη στο χώρο του παλιού Δημοτικού Σχολείου.

Τέτοιες Αγροτολέσχες λειτουργούσαν την περίοδο εκείνη σε αρκετά χωριά της ακριτικής Θεσπρωτίας και είχαν ιδρυθεί από τη «Βασιλική Πρόνοια» που ήταν ένα ίδρυμα της τότε Βασιλίσσας Φρειδερίκης και λειτουργούσε με τα έσοδα που εισπράττονταν από ένα ειδικό τέλος (φόρος), το οποίο είχε επιβληθεί σε μερικά προϊόντα πολυτελείας, που εισάγονταν από το εξωτερικό.

Έργο αυτών των Αγροτολεσχών ήταν να συμβάλουν στην επιμόρφωση και ανάπτυξη των κοριτσιών και γενικότερα των γυναικών της υπαίθρου χώρας σε διάφορους τομείς, όπως καθαριότητας και νοικοκυριού, πλέξιμο, κέντημα και ραφή, καλλιέργεια κηπευτικών, κονσερβοποίηση αγροτικών προϊόντων, μαγειρική, περιποίηση ασθενών και βρεφών, παροχή πρώτων βοηθειών κ.λπ.

Η συγκεκριμένη Αγροτολέσχη της Σίδερης προέκυψε από γνωριμία και φιλία του Τάκη Στραβέλη, ο οποίος αδιόριστος δάσκαλος τότε φρόντιζε στην Ηγουμενίτσα

μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και των πρώτων τάξεων του Δημαρχείου και διέμενε στο πανδοχείο του Φίλιππα Διαμάντη στο ίδιο δωμάτιο με τον επόπτη Αγροτολεσχών Θεσπρωτίας τον Δημήτριο Σταύρου, έναν εξαίρετο άνθρωπο από την Κορινθία. Ο Τάκης έκαμε γνωστή την πρόθεση του επόπτη στον πρόεδρο Θεόδωρο Τσάτσα, ο οποίος αμέσως άδραξε την ευκαιρία κι έπεισε το Κοινωνικό Συμβούλιο, το οποίο αποφάσισε να λειτουργήσει η Αγροτολέσχη στο κτίριο του παλιού Δημοτικού Σχολείου, αφού πρώτα διαμορφωθεί κατάλληλα.

Έτσι άρχισε η λειτουργία της Αγροτολέσχης σε καθημερινή βάση. Δασκάλα της ήταν η δεσποινίς Μαίρη, Λευκαδίτικης καταγωγής. Το επώνυμό της δεν το θυμάμαι. Εκεί καθημερινά όλα τα κορίτσια του χωριού, γύρω στα είκοσι, συγκεντρώνονταν και βάση προγράμματος μά-

θαιναν πολλά και χρήσιμα πράγματα για τη ζωή. Έπλεκαν, κεντούσαν, έραβαν, μαγείρευαν και έφτιαχναν γλυκά και γενικά αποκτούσαν γνώσεις και εμπειρίες, με τις οποίες θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν καλύτερα τη ζωή και να γίνουν καλύτερες νοικοκυρές, σύζυγοι κι μητέρες και γενικότερα γυναίκες και άνθρωποι.

Μάλιστα στην πορεία της λειτουργίας της η Αγροτολέσχη βοήθησε οικονομικά το κάθε κορίτσι για να κάνει κάποια μικρή βελτίωση στο σπίτι του. Η αδελφή μου η Αγγέλω θυμάμαι πήρε τέσσερα-πέντε φύλλα χάρμπος και την ανάλογη ξυλεία κι έβαλε ταβάνι στο χειμωνιάτικο δωμάτιο του σπιτιού μας.

Η φωτογραφία που συνοδεύει τούτο το κείμενό μας, είναι βγαλμένη στην πρόσοψη του Σχολείου στις αρχές του Γενάρη του 1958 μετά από εκδήλωση που οργανώθηκε στην Αγροτολέσχη με κοπή της βασιλόπιτας και προσφορά γλυκισμάτων και ποτών, που έφτιαξαν οι μαθήτριες. Διακρίνονται η δασκάλα στο άκρο αριστερά, τα κορίτσια της Αγροτολέσχης και κάμποσοι χωριανοί με τον γερνότερο τον αείμνηστο Σωτήρη Πάντο και τον πιο μικρό τον Βασίλη Παπασταύρο στην αγκαλιά του πατέρα του, οι οποίοι παραβρέθηκαν στην όμορφη εκείνη εκδήλωση.

Η λειτουργία της Αγροτολέσχης εκείνης στη Σίδηρη, έστω και για λίγα χρόνια, επέδρασε θετικά στον εμπλουτισμό των κοριτσιών του χωριού με γνώσεις και συμπεριφορές, με τις οποίες βοηθήθηκαν στην πορεία της ζωής να διαμορφωθούν σε καλές νοικοκυρές, σύζυγοι και μητέρες, αλλά και ΣΙΔΕΡΙΤΙΣΣΕΣ Γυναίκες.

Τάκης Στραβέλης

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ ΣΤΑ ΒΑΘΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Η φυσιολογία ενός λαού θεμελιώνεται καθοριστικά, εκτός των άλλων, και μέσα από τη σχέση του με τον περιβάλλοντα χώρο. Κι αν θα έπρεπε να δώσουμε το στίγμα της ελληνικής φύσης κατονομάζοντας κάποια καρποφόρα δένδρα που επέδρασαν στην κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα την πρώτη θέση αναμφίβολα διεκδικεί η ελιά.

Εδώ και χιλιάδες χρόνια η ελιά και ο καρπός της «ζουν» στην περιοχή της Μεσογείου. Το πολύτιμο αυτό δώρο της φύσης είναι μια ζωντανή κληρονομιά που συνδέεται με πολλούς τομείς της ζωής μας. Ξετυλίγοντας το νήμα της ιστορίας της ελιάς και του ελαιόλαδου έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε ένα μαγευτικό ταξίδι γνώσης στο χώρο και στο χρόνο.

Η ελιά είναι ένα δένδρο που συνδέεται με την ελληνική ιστορία. Από τα αρχαία χρόνια είναι γνωστός ο ρόλος της στην εξέλιξη της οικονομίας και του πολιτισμού μας. Έχει αφήσει τα ίχνη της σε όλους τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν στα παράλια της μεσογείου, δημιουργώντας με το πέρασμα των χρόνων έναν εντελώς ιδιαίτερο πολιτισμό, τον πολιτισμό της ελιάς.

Σχετικά με την καταγωγή και την προέλευση της ελιάς έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις. Άλλοι θεωρούν σαν τόπο καταγωγής τη Συρία και τη Μικρά Ασία και άλλοι πιστεύουν ότι η ελιά προέρχεται από την Αφρική, απ' όπου διαδόθηκε στην Κύπρο από τους Φοίνικες. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η ελιά από τη Βόρεια Συρία διαδόθηκε στα ελληνικά νησιά και στην ηπειρωτική Ελλάδα από τους Φωκαείς και το 600 π. Χ. στην Ιταλία. Τα αρχαιότερα απολιθώματα από φύλλα ελιάς που βρέθηκαν στην Καλδέρα της Σαντορίνης χρονολογούνται 50.000-60.000 χρόνια. Η εντατική καλλιέργεια της ελιάς και της αμπέλου ήταν η οικονομική βάση για τη μεγάλη ανάπτυξη του Μινωικού πολιτισμού την τρίτη χιλιετία π.Χ. στην Κρήτη. Σε ανασκαφές που έγιναν στο Φουρνί των Αρχαίων βρήκαν απανθρακωμένα κουκούτσια ελιάς (2100-1560 π. Χ.). Οι λύχνοι που βρέθηκαν στις κρητικές ανασκαφές μαρτυρούν τη χρήση του ελαιόλαδου για φωτισμό. Σε τοιχογραφία που βρέθηκε στο Ακρωτήρι της Θήρας βλέπουμε την κόμη της κροκοσυλλέκτριας να στολίζει κλαδί ελιάς, που ο ρόλος του πιστεύεται ότι ήταν τελετουργικός.

Στα χρόνια του Ομήρου η κύρια χρήση του ελαιόλαδου ήταν κυρίως καλλωπιστική και τελετουργική. Η Αφροδίτη αλείφει καθημερινά με ελαιόλαδο αρματισμένο με ρόδα τον νεκρό Έκτορα, ενώ εκλεκτής ποιότητας ελαιόλαδου, μαζί με μέλι και κρασί, προσφέρονται ως χόρς στους νεκρούς. Συνηθέστατη ήταν η χρήση του ελαιόλαδου και στην καθαριότητα του σώματος, όπως αναφέρει ο Όμηρος στην Ιλιάδα: Ο Οδυσσεύς και ο Διομήδης πλένονται με ζεστό νερό και αμέσως μετά αλείφονται με ελαιόλαδο.

Είναι γνωστός ο μύθος που αναφέρεται στον αγώνα της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για την προστασία και ονομασία της Αθήνας, κατά την οποία η Αθηνά νίκησε φυτεύοντας μια ελιά πάνω στο βράχο.

Οι νικητές στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες έπαιρναν για βραβείο τον κότινο που ήταν ένα στεφάνι από κλαδί αγριελιάς, που ο Ηρακλής κατά την παράδοση είχε φυτέψει στην Ολυμπία.

Πηγή έμπνευσης αποτελεί και στις μέρες μας ο κότινος, το στεφάνι της ελιάς, αφού επιλέχθηκε να είναι το σύμβολο της Ολυμπιάδας του 2004 στην Αθήνα. Σύμβολο ειρήνης και συμφιλίωσης των λαών.

Η χρησιμοποίηση των κλάδων της ελιάς σε πολλών ειδών αρχαίες τελετουργίες (εξαγισμοί-καθαρμοί) προσδιορίζει τον συμβολισμό της ελιάς σαν δένδρο του καλού.

Στον χριστιανισμό και ιδιαίτερα στον ορθόδοξο η ελιά και το ελαιόλαδο παίζουν σημαντικό ρόλο. Η ελιά είναι το μόνο φυτό που αναφέρεται περισσότερο από 170 φορές στη Βίβλο. Κλαδί ελιάς στέλνει ο Θεός με το περιστέρι στον Νώε σύμβολο του θείου ελέους της γαλήνης και της ειρήνης.

Το ελαιόλαδο έχει σφραγίσει τις ελληνικές παραδόσεις, με τις οποίες είναι άρρηκτα συνυφασμένο. Ιερό σύμβολο του κύκλου της ζωής χρησιμοποιείται σε όλες τις σημαντικές στιγμές και τελετουργίες, γέννηση-βάπτιση-γάμο και θάνατο. Για τους χριστιανούς το λάδι έχει τη σημασία θρησκευτικού αγαθού, καθώς είναι συνδεδεμένο με τα μυστήρια του Ευχέλαιου και του Χρίσματος. Με λάδι ελιάς έχριζαν τους βασιλείς και τους ιερείς ως αντιπροσώπους του Θεού. Με λάδι ελιάς ανάβουν τα καντήλια στις εκκλησίες μας και παρασκευάζεται το Άγιο Μύρο.

Θα ήθελα να αναφερθώ κλείνοντας στη διαδικασία παραγωγής του αγουρέλαιου για τους αρχαίους Έλληνες όπως την αναφέρει ο Απουήλιο Λούλιο και που δεν διαφέρει σχεδόν καθόλου από την παραγωγή αγουρόλαδου στα παλιά λιοτρίβια (λιουτουργιά) της Σίδερης.

«Πρέπει να γνωρίζουμε ότι οι άγουρες ελιές κάνουν αγουρόλαδο. Όταν λοιπόν δούμε ότι οι ελιές αρχίζουν να μαυρίζουν δίνουμε διαταγή στους παραγωγούς να μαζέψουν τις ελιές από το δένδρο με τα χέρια. Πρέπει δε κάθε μέρα να κάνουμε τόσες ελιές όσες μπορούμε το βράδυ και τη νύχτα να δουλέψουμε. Όταν πάρουμε τις ελιές ας τις απλώσουμε πάνω σε ψάθες από λυγαριές για να μην ανάψουν και σαπίσουν. Και τα φύλλα και τα τρυφερά κλωνάρια πρέπει να ξεδιαλέγουμε για να μην βλάπτουν το λάδι. Έπειτα το βράδυ αφού πάρουμε τις ελιές ας τις ρίξουμε σε μύλο που να είναι καθαρός και με το χέρι ας αλέθουμε ελαφρά ια να μην σπάσουν τα κουκούτσια, γιατί το υγρό που βγαίνει από τα κουκούτσια βλάπτει το λάδι. Όταν τις αλέσουμε με σκαφίδια μικρά ας μεταφέρουμε τις αλεσμένες στο πατητήρι και σε κοφίνια από ιτιά πλεγμένα. Έπειτα πάνω ας θέσουμε ελαφρό βάρος και όχι βιαστικό γιατί εκείνο το λάδι που τρέχει με ελαφριά πίεση είναι πάρα πολύ νόστιμο και πολύ λεπτό. Αυτό το λάδι το μεταγγίζουμε σε καθαρό αγγείο και το φυλάμε χωριστά. Τις ελιές που μέινανε να τις πιέσουμε πάλι με λιγότερο βάρος και να φυλάξουμε το λάδι, διότι αυτό είναι κατώτερο από το λάδι που θα βγάλομε μετά...».

Μια διαδικασία παραγωγής όπου το παραγόμενο ελαιόλαδο ποιοτικά (γευστικά καλύτερο) διαφέρει πολύ από αυτό που παράγεται στα μοντέρνα φυγοκεντρικά πιεστήρια σήμερα.

Γ. ΤΑΣΟΣ

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κάρολος Παπούλιας στην Αλβανία

• Διήμερη επίσημη επίσκεψη πραγματοποιήσε ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κύριος Κάρολος Παπούλιας στη γειτονική Αλβανία το διάστημα 3- 5 Νοεμβρίου 2013. Παρά το καλό κλίμα και τις εγκάρδιες συναντήσεις στη διάρκεια της επίσημης επίσκεψης του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Αλβανία, επί της ουσίας οι δύο πλευρές επέμειναν στις θέσεις τους. Ο Κάρολος Παπούλιας βρέθηκε αντιμέτωπος με το αίτημα για άρση του εμπόλεμου με νόμο από την ελληνική Βουλή ενώ σε σύνδεση με αυτό οι Αλβανοί έθεσαν για μια ακόμα φορά θέμα περιουσιών των εγκληματιών πολέμου «τσάμηδων». Πέραν τούτου, ζήτησαν από την Ελλάδα να αξιολογήσει θετικά την αναγνώριση του Κοσόβου. Αντιθέτως, στο θέμα της χάραξης των θαλασσιών ζωνών, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εισέπραξε θετικές, αλλά όχι δεσμευτικές υποσχέσεις από τους συνομιλητές του. Ο Πρόεδρος, ο οποίος είχε προηγουμένως συναντηθεί με εκπροσώπους της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας, την χαρακτήρισε «σταθερό και άρρηκτο δεσμό φιλίας και συνεργασίας» και ζήτησε «να γίνονται σεβαστά τα δικαιώματά της». Στο επίκεντρο των συζητήσεων βρέθηκε κι ο αγωγός TAP. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ελληνικής πλευράς, η επίσκεψη του κυρίου Κάρουλου Παπούλια στα Τίρανα φαίνεται να πέτυχε τον στόχο της, ο οποίος ήταν να λιώσουν οι πάγοι στις διμερείς σχέσεις. Αυτό άλλωστε ήταν το κλίμα και στη συνάντηση με τον πρωθυπουργό Edi Rama, όπου εκφράστηκε η κοινή πεποίθηση, ότι με αμοιβαία εμπιστοσύνη και με καλή θέληση μπορούν να ξεπεραστούν όλα τα προβλήματα που κληρονομήθηκαν. Το καλό κλίμα ήταν επιδίωξη και της αλβανικής κυβέρνησης και ήταν ενδεικτικό ότι απαγόρευσε διαδήλωση που είχαν προγραμματίσει οι τσάμηδες έξω από το προεδρικό μέγαρο. Η συγκέντρωση έγινε σε άλλη πλατεία και σύμφωνα με πληροφορίες, με χαμηλή προσέλευση ωστόσο δεν έλειψαν τα έκτροπα από αλβανούς εθνικιστές.

(Τέταρτη συνέχεια. Συνέχεια του κεφαλαίου II. Η εγκατάσταση του χωριού Συνέχεια του μέρους 3. Νέοι αγώνες)

.....
Για το διώξιμο των προβάτων από τη Μπότσικα διαμαρτυρήθηκαν οι Αγάδες¹ στο Φρουραρχείο που τα έδιωξαν από τα κτήματά τους. Ήταν όμως και το ζήτημα των όπλων και τελικά κατέληξαν να πάνε τα πρόβατά τους ή στην περιοχή Φιλιατών ή στη Λιόψη, έτσι κι έγινε.

Αφού πέρασε το καλοκαίρι και εμποδίζονται τα ζώα τους στα λειβάδια, αυτοί σοφίστηκαν και φέρνουν τα πρόβατα στην Ασφάκα και αφού προχώρησαν τα ζώα στη γράβα² του Αλή Κούση, συνεννοηθήκαμε και εμείς να πάμε να τους διώξουμε και μάλιστα να πάνε μπροστά οι γυναίκες. Ξεκίνησαν λοιπόν καμιά 20αριά γυναίκες ηλικιωμένες, μεταξύ αυτών και η μάνα μου. Οι αγάδες πριν φέρουν τα πρόβατα σ' αυτή την περιοχή, ζήτησαν και την υπεράσπισή τους από τας Αρχάς. Όσο να φθάσουν οι γυναίκες πίσω από τη Γκρόπα³ της Τσάτσαινας, ήρθε το απόσπασμα με επικεφαλής λοχία στο μαγαζί του Πόγκα, όπου είμασταν συγκεντρωμένοι οι άντρες.

Το μαγαζί τότε το είχε ο Χρήστος Πάντος. Όπως έρχονταν οι στρατιώτες τον ανήφορο για το χωριό, άκουσαν τις φωνές των γυναικών που φώναζαν:

«Πού τα πάτε μωρέ σιοκόλια⁴ τα πρόβατα, που να μη μείνει ποδάρι πρώτα από εσάς, θα σας φάμε το κεφάλι, θα σας τσιολίσωμε⁵, φευγάστε γρήγορα από εδώ, αν θέλετε με το καλό», ουρλιάσματα γυναικών που σου σκόνωνταν η τρίχα.

Ο λοχίας μόλις ακούμπησε μπήκε αμέσως στο θέμα των προβάτων, να μην τους ενοχλούμε και ότι έχει αυστηρά διαταγή να μας παρουσιάσει στο Φρουραρχείο και να ειδοποιηθούν αμέσως οι γυναίκες να τους αφήσουν ήσυχους και άλλα πολλά, έλεγε.

Έλαβε το λόγο αμέσως ο μακαρίτης Φίλιος Στραβέλης και του είπε: «Κυρ λοχία, αυτά που μας είπες, εμείς δεν τα ακούμε. Ο τόπος είναι δικός μας κατάλαβες και εμείς θα τους διώξουμε, ακούς εκεί πέρα! Είπαμεν τότε να ιδούμε αυτή την μέρα σήμερις και νάρθετε εσείς να υποστηρίξετε τα σιοκόλια. Έρθα κυρ λοχία από τη Βουργαρία να ιδώ Ελληνικό. Καλά ήλεγε ο Λάππας, Οβραϊκό».

Εξοργισμένος ο λοχίας, λέει, «πάψε βρε γέρο, αν θέλεις».

«Να πάνε τα παιδιά να πουν στις γυναίκες, να τους σχίσουν το κεφάλι», λέει πάλι ο Φίλιος. Σηκώνεται επάνω ο λοχίας, ένα χαστούκι του Φίλιου, μαζεύθηκε ξαφνιασμένος ο Φίλιος.

Τότε παίρνει το λόγο ο μακαρίτης ο πατέρας μου και απευθυνόμενος στο λοχία, λέει: «Ξέρεις παιδάκι μου, γιατί τον βάρεσες τον γέροντα; Αυτός, καλά σου τα είπε».

«Ωστε καλά μου τα είπε, λες και εσύ;» Και δίνει μια κλωτσιά στον πατέρα.

«Καλά που μου έκανες» του απαντά ο πατέρας, «αυτό ήταν σαν χάιδεμα της πατρίδας, τι να έκανα αυτούς όταν μου δίνανε φουσουμιές⁶, τον καιρό που είχαμαν νταβάδες⁷ με αυτούς και εγώ ήμουν βεκίλης⁸ του χωριού και πήραμαν με όλο εκείνο τον αγώνα μας το Ιλιάμι⁹ και το φυλάξαμαν για ταύτην την ημέρα για να πάρωμε το δική μας».

«Μπα;» αποκρίνεται ο λοχίας. – «Ωστε τρώγατε νταβάδες¹⁰ με αυτούς μαζί και ξύλο ε;» – «Μα κύριε λοχία, τι νταβάδες θα τρώγαμαν, νταβάς τούρκικα είναι δικαστήριο που το λένε ρωμαίικα». – «Καλά γέροντα, κατάλαβα. Βεκίλης που λες, μήπως ήσουν Πάρεδρος στο χωριό;»

«Όχι ήμουν με εντολή του Καϊκάμη, αντιπρόσωπος του χωριού, πήγα να πέρα-δώθε στο Χούκιμιν¹¹ (Δικαιοσύνη) για το θέμα του βουνού που θέλουν τα σιοκόλια για τα πρόβατα και πήρα το Ιλιάμι (απόφαση) που είναι δικό μας το βουνό όλο

Ιστορία του χωριού Σίδερης – Αναμνήσεις

άκρη σε άκρη, όπως φαίνεται, Μπότσικα, Μάλλια, Δάφνη έως την Τσοούκα του Μπαμπά Χασάνη. Ακ Μπετ.¹² Γιαζίκ¹³ σε μας, αν δεν βρούμε και τώρα το Χούκιμιν».

«Φτάνει γέρο με έπεισες».

Αυτή τη στιγμή έρχεται ο Δημήτρης Βαξεβάνος, άρρωστος, κουκουλωμένος, αφού έμαθε τα διατρέξαντα μεταξύ λοχία και Φίλιου και του πατέρα μου ανεβαίνει τη σκάλα στο προαύλιο του μαγαζιού και απευθυνόμενος στο απόσπασμα λέγει: «Καλημέρα, καλώς τα μάτια σας νισιάνια¹⁴ μας και παιδιά μας. Τι λέτε, τι μαθαίνωμε;».

«Να γέρο, για τα πρόβατα δεν κάνετε καλά. Να τα αφήσετε», λέγει ο λοχίας.

«Όου, ούι, δεν μας λες να πνιγούμε καλύτερα, ακόμα Χαβαλέ (= βάρος, σκοτούρα) στο κεφάλι μας τα ζαγάρια, είμαστε για να κάνομε διαμαρτυρία στην Αρχή στο Φιλιάτι άνδρες και γυναίκες, ή αυτοί θα κάτσουν εδώ ή εμείς».

Είπε και άλλα πολλά ο Δημήτρης, όταν έφθασε ο Νικόλας Παπάς από Φιλιάτι, ο οποίος είχε πάει στο Φρουραρχείο για να ειδοποιήσει ότι θα βγάλουν τα πρόβατα στο βουνό και τα πρόβατά τους έχουν παρμάρα¹⁵ κ.λπ. Φωνάζει το λοχία ιδιαιτέρως και του δίνει σημείωμα από τον φρούραρχο, να μην επιτρέψει για ολίγες ημέρες στο βουνό, μέχρι να γερέψουν τα πρόβατα, επειδή η ασθένεια αυτή είναι κολλητική.

Αμέσως ο λοχίας απευθύνεται στους εκεί άνδρες και λέει, «να με συγχωρέσετε που σας επίκρανα, ίσως και παραφέρθηκα, είμαι στρατιώτης και διαταγή εκτελώ, δεν μπορούσα να κάνω διαφορετικά». Και φεύγει να ειδοποιήσει τους Καλυβακιώτες τα της διαταγής να περιμένουν επ' αόριστον έξω από το βουνό μας και να τα απασύρουν κάτω και πέρα από τη θέση «γράβα Αλή Κούση» τα πρόβατά τους.

Άρχισε μεταξύ των γερόντων συζήτηση. «Δεν σας τα λέγαμε εμείς;» λέγει ο Αντώνης Στραβέλης, «με το νόμο κυρ-Δημήτρη, που πάτε εκεί πέρα. Αφού μας το είπαν από τη Διοίκηση, ακόμη δεν μπορούμε να τους στενοχωρήσομε, πρέπει να έρθουν τα δικαστήρια που θα δώσουν λύση».

«Στρατή να σε βαρέσει Αντώνη και σένα και τα ταίρια σου, για να ιδήτε που θα τους κάνομε ξικί¹⁶ γρήγορα», απάντησε ο Δημήτρης.

«Για όνομα του Θεού, ησυχάστε, ακόμα δεν ξέρομε πού βρισκόμαστε, μας το λένε όλοι στη Διοίκηση», λέγει ο Χρήστος Πάντος.

Θύμωσε ο Δημήτρης Βαξεβάνος και φωνάζει στον Πάντο: «Κράτα το φέσι ακόμη στο κεφάλι εσύ...» (Ο Χρ. Πάντος εξακολουθούσε να χέει το φέσι).

Μπαίνει στη μέση ο πατέρας μου και λέει στον Χρήστο Πάντο (μαγαζάτορα τότε) «Φέρε μας Χρήστο από ένα ρούμι και τσιοπέλες σύκα».

Ακούγεται κι ο Στέφος της Λέξως (Στέφος Ντρίκος) να λέγει στον Αντώνη Στραβέλη: «Α! μο Αντώνη δεν πήρες χαμπέρι που έχουν ανεγύριγο κεφάλι ο Μπαζεβάνης και ο Κούκουρης (Κολιούσης); Μα το σταυρό θα τη βγάλουν πέρα αυτοί, τούτη τη δουλειά. Εσύ είσαι να πουλάς χάσκο¹⁷ ψωμί στο φούρνο του Χαράλαμπου στην Πόλη και ο Πάντος να πουλάει ρακί και να κουβεντιάζει με τον Νατζίπ Νταλίπη και τον Κιαμήλ Μαλική, μισο-Ρωμεία και μισο-Αρβανίτικα».

Εξαγριώνεται ο Αντώνης και βοηθούμενος και από τον Χρ. Πάντο, ρίχτηκαν βρίζοντας τον Στέφο, που κόβεται τώρα για

παλικαράς, ενώ ήταν συνέχεια πριν, παρέα με Χασάν Πιλάφι, Μέτε Ντούσε, Μπίντο Μπινόζη, Φέιμ Χότζα και άλλα καθάρματα.

Συνεχίζεται

Ο Ιστορών και ο Γράφων Σωτήριος Κων. Κολιούσης
Μάρτιος 1963

1. Αγάς = Τιλούχος κατά την Οθωμανική Αυτοκρατορία, εξουσιαστής βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)». Εδώ με την έννοια των Αλβανών προυχόντων του Καλμπακίου
2. Γράβα = σπηλιά βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
3. Γκρόπα = τάφρος, λάκκος (αλβανικά) βλ Χριστοφοριδη Κωνσταντίνου «Λεξικόν της Αλβανικής γλώσσας»
4. Σιοκόλι -το- 1.Γεράκι. 2.(μψ.) Πρόσωπο ανυπόληπτο, χαμηλής κοινωνικής τάξης.(Ετ.Αλβ. sokol). βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)».
5. Τσιολιάω και τσιολίζω (τσιόλια, τσιολήθηκα, τσιολισμένος). Συνθλιβω, συντρίβω, στουμπίζω βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
6. Φουστομιά -η- Σφαλιάρα, χτύπημα κάποιου με την παλάμη βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
7. Νταβάς -ο- Δίκη, δικαστική διένεξη. «Είχα νταβάδες με το γείτονα για τα σύνορα των χωραφιών μας». (Ετ. Τουρκ. dava = αγωγή, δίκη). βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
8. Βεκίλης -ο- Αντιπρόσωπος, επίτροπος, πληρεξούσιος: «Για την περιουσία του στο χωριό έχει βεκίλη τον ξάδελφό του». (Ετ. Τουρκ. vekil) βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
9. Ιλιάμι -το- Η γνωστοποίηση, η δικαστική απόφαση. (Ετ. Τουρκ. ilâmt). βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
10. Εδώ ο λοχίας εννοεί νταβάδες τα ταψιά με τα φαγητά Βλ. λ. ταβάζ. Ταβάζ -ο- Κυκλικό μαγειρικό αβαθές σκεύος, πήλινο ή χάλκινο. «Σούχω ψαράκια στον ταβά, μωρή βλάχα, κι αβγά τηγανισμένα»,(δημ.τρ.). [Ετ. Τουρκ. tavaj]. Βλ. και λ. νταβας, τ. dava. βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
11. Χουκιμέτι -το- Εξουσία, διοίκηση, δικαιοσύνη (T. hukamet = εξουσία). βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
12. Ακ μπετ = επιτέλους (τούρκικα).
13. Γιαζίκ = Επίρ. Κρίμα! «Γιαζίκ τον δύστυχο, του κάκε το σπίτι» (Ετ. Τουρκ. yazik = έλεος! Κρίμα!). βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
14. Νισιάνι -το- 1. Ο στόχος, το σημάδι. 2.(μψ.) Χαϊδευτικά το παλικαράκι. (Ετ. Τουρκ. nişan = σημάδι, δείγμα). βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
15. παρμάρα = επιζωοτία., Αρρώστια στους μαστούς των γιδιών και προβάτων. βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»
16. Δηλαδή θα τους διώξουμε, Ξικί – Επίρ. Λείψε, χάσου απ' εδώ, «Γένου ξικί». (T. eksik = έλλειψη, εξαφάνιση). βλ. Γεωργίου Αν. Κολιούση «Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)»

Το Μπλουζ του πρόσφυγα

Ένα ποίημα που γράφτηκε μια άλλη εποχή, αλλά που είναι πάντοτε επίκαιρο, από τον μεγάλο Βρετανό ποιητή W.H.Auden (1907-1973), σε μετάφραση του Θωμά Τσαλαπάτη.

Ας πούμε πως η πόλη στεγάζει
δέκα εκατομμύρια ψυχές
Κάποιοι ζουν σε παλάτια και κάποιοι
σε τρύπες μικρές.
Κι όμως δεν υπάρχει χώρος για μας,
αγάπη μου,
δεν υπάρχει χώρος για μας.

Είχαμε και μεις μια πατρίδα
και όλα μοιάζαν σωστά.
Ψάξε στους χάρτες θα την βρεις εκείδά.
Μα να επιστρέψουμε δεν μπορούμε
αγάπη μου,
να επιστρέψουμε δεν μπορούμε.

Στο νεκροταφείο του χωριού ένα παλιό
έλατο μεγαλώνει
Κάθε άνοιξη το γέρικο άνθος ξανανιώνει:
Τα παλιά διαβατήρια δεν μπορούν να κάνουν
το ίδιο αγάπη μου,
δεν μπορούν να κάνουν το ίδιο.

Ο πρόξενος είπε χτυπώντας στο γραφείο
τη γροθιά

«Είσαι επισήμως νεκρός,
άμα δεν έχεις χαρτιά».
Μα εμείς είμαστε ακόμα ζωντανόι αγάπη μου,
είμαστε ακόμα ζωντανόι.

Πήγα σε μια επιτροπή. Να καθίσω
μου ζητήσανε ευγενικά,
Να προσπαθήσω ύστερα μου 'ταν
την ερχόμενη χρονιά.
Μα πού θα πάμε απόψε αγάπη μου,
πού θα πάμε απόψε;

Σε μια συγκέντρωση βρέθηκα και εκεί
άκουσα τον ομιλητή
«Αν τους επιτρέψουμε να μείνουν,
αυτοί θα μας κλέψουνε το ψωμί».
Μιλούσε για σένα και για μένα αγάπη μου,
μιλούσε για σένα και για μένα.

Από μια βροντή νόμισα πως άκουσα
να σκίζεται ο ουρανός,
Ήταν ο Χίτλερ στην Ευρώπη να λέει
«Τους αξίζει ο θάνατος!»
Ήμαστε εμείς που σκεφτόταν αγάπη μου,
Ήμαστε εμείς.

Είδα μια σκυλίτσα να φοράει ζακέτα
με καρφίτσα πιασμένη.
Είδα μια πόρτα ν' ανοίγει και μια γάτα

να μπαίνει.
Αλλά δεν ήταν Γερμανοεβραίοι αγάπη μου,
δεν ήταν Γερμανοεβραίοι.

Το βάδιμα μου στο λιμάνι,
στην προκουμαία μετέφερα.
Είδα τα ψάρια να κολυμπούν
σαν να ήταν ελεύθερα.
Λίγα μέτρα μακριά μου αγάπη μου,
λίγα μέτρα μακριά μου.

Στο δάσος περπάτησα, στα
δέντρα κοιτάξα τα πουλιά.
Δεν είχανε πολιτικούς
και τραγουδούσανε μες τη χαρά
Στο ανθρώπινο γένος δεν ανήκαν αγάπη μου,
στο ανθρώπινο γένος δεν ανήκαν.
Στ' όνειρο μου, χιλιόροφο κτήριο διέσχισα.
Τις χίλιες πόρτες και τα χίλια του
παράθυρα μέτρησα.
Ούτε ένα δεν ανήκε σε μας αγάπη μου
ούτε ένα δεν ανήκε σε μας.

Στάθηκα σε μια πεδιάδα, το χιόνι γύρω μου
έπεφτε απαλά
Δέκα χιλιάδες στρατιώτες βάδιζαν πίσω
και βαδίζαν μπροστά
Ψάχναν για σένα και για μένα αγάπη μου
Ψάχναν για σένα και για μένα.